Griffier van de Staten

Geleidebrief informatief

Provincie Zeeland

Naam voorstel **15000363**	**Brief GS van 6 januari 2015 met jaarplan 2015 Nieuwe Wegen**		
Betreft vergadering	Commissie BFW		23 januari 2015
Te verzenden aan	Commissie BFW via SIS		
Verzenddatum	13 januari 2015		
Commissiegriffier	Margreeth Trimpe	0118 - 63 14 37	me.trimpe@zeeland.nl
Statenadviseur			
Inhoudelijk ambtenaar	Marian Kral	0118 – 63 15 40	mam.kral@zeeland.nl
Verantwoordelijk bestuurder	G.R.J. van Heukelom		

Inhoudelijk	
Aanleiding	Volgens toezegging aan de commissie BFW wordt het jaarplan 2015 van de nota Nieuwe Wegen toegezonden.
Bevoegdheid	GS
Wat is het voorstel?	Kennis te nemen van de informatie.
Toelichting	Het jaarplan bevat zowel een terugblik op het afgelopen halfjaar, als een vooruitblik naar de volgende periode. Daarnaast wordt ingegaan op nieuwe ontwikkelingen. Focus ligt op vastgoed en voorzieningen, waarbij gezocht wordt naar een andere manier van aanpakken, andere samenwerkingspartners en andere, nieuwe wegen. Dit jaarplan heeft een hoge mate van samenhang met de door de provincie opgestelde bevolkings- en huishoudenprognose. In deze prognose worden de verwachting ten aanzien van de bevolkingsomvang en het aantal huishoudens, gesplitst naar de verschillende regio's. De ontwikkelingen hebben gevolgen voor beleid.
Kosten en dekking	n.v.t.
Overige informatie	De brief wordt ter kennisneming geagendeerd voor de commissie BFW.

15000363

Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

bericht op brief van:	-
uw kenmerk:	-
ons kenmerk:	14018909
afdeling:	Ontwikkeling
bijlage(n):	1
behandeld door:	M.A.M. Kral
doorkiesnummer:	0118-631540
onderwerp:	
verzonden:	-9 JAN. 2015

De voorzitter van Provinciale Staten
p/a Statengriffie

Middelburg, 6 januari 2015

Geachte voorzitter,

Tijdens de bespreking van het statenvoorstel inzake de nota Nieuwe Wegen 2014-2018 in de commissie BFW van 4 april 2014 hebben wij afgesproken u jaarrapportages toe te zenden. Hiermede bieden wij u het jaarplan 2015 Nieuwe Wegen ter kennisname aan. Dit eerste jaarplan omvat een dergelijke jaarrapportage.

In het jaarplan wordt geconstateerd dat de problematiek zoals die in april 2014 werd geschetst rond bevolkingsontwikkeling en leefbaarheid anno 2015 nog steeds actueel is. De prognose bevolkingsontwikkeling die recent is vastgesteld; de ontwikkelingen in de Zeeuwse samenleving; het rijksbeleid rond krimp; deze versterken de noodzaak tot een samenhangend beleid op de thematiek. De motie rond stedelijke aantrekkelijkheid zoals die recent door de Staten is aangenomen gaan we ook vanuit deze samenhangende aanpak uitvoeren.

Focus van Nieuwe Wegen ligt op de thema's vastgoed en voorzieningen. Het eerste betreft het wonen, maar ook het maatschappelijk vastgoed en de detailhandel. Het tweede betreft vooral de infrastructuur van het onderwijs en van de zorg in Zeeland. Nieuwe Wegen beoogt samenhang te brengen in de vele verschillende inspanningen die wij hier op deelterreinen in doen. Het gaat om een breed palet van inspanningen, vanuit het PIW; vanuit de Onderwijsautoriteit Zeeland; vanuit het advies van de Zorgverkenner, vanuit burgerinitiatief enz. enz. Hier de samenhang in aanbrengen, innovaties opzoeken en stimuleren, is de opdracht van Nieuwe Wegen. We zijn ons ervan bewust dat we hiervoor een lange adem nodig hebben.

Parallel aan deze brief hebben wij u eveneens de Bevolkings- en huishoudensprognose Zeeland 2014 toegezonden. Vanwege de samenhang van beide rapportages bevelen wij u aan ze in samenhang in een Statencommissie te agenderen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

PROVINCIE ZEELAND
AFD. SG AMBT.
AFD. TERMIJN Joosse
DATUM -9 JAN. 2015
DOC.NR. 15000363
ZAAK NR.
CLASS.

Provinciehuis Middelburg
Bezoekadres: Abdij 6
4331 BK Middelburg

Postadres:
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

www.zeeland.nl
T: 0118 - 631011
F: 0118 - 626949

Jaarplan 2015 Nieuwe Wegen

Terugblik en aanpak

Datum: Januari 2015

Auteur: Programmateam Nieuwe Wegen
Afdeling: Ontwikkeling

Inhoudsopgave

Eerste voortgangsrapportage Nieuwe Wegen 3

Hoofdstuk 1 Ontwikkelingen

1.1 Bestuurlijke ontwikkelingen 4

1.2 Maatschappelijke Ontwikkelingen 5

Hoofdstuk 2 De Processen

2.1. Algemeen 6

2.2 Samenwerking met het rijk en het convenant 6

2.3. De regio's 6

2.4 Stedelijke Aantrekkelijkheid 7

Hoofdstuk 3 Inhoudelijke voortgang

3.1 Wonen, vastgoed en woonomgeving 8

3.2 Goede kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen 15

3.3 Zelfstandige Zeeuw: redzaam en actief in netwerken 23

Samenvatting aanpak 2015 24

Eerste Voortgangsrapportage Nieuwe Wegen

Eind april 2014 is de nota *Nieuwe Wegen* door Provinciale Staten vastgesteld. Hoofddoel is ook in de toekomst een optimaal woon- en leefklimaat te realiseren, als onderdeel van het Zeeuwse vestigingsklimaat. Met deze nota is door Provinciale Staten gekozen voor een brede, samenhangende, programmatische aanpak. Daarmee wordt ingespeeld op de maatschappelijke opgaven die voortvloeien uit de veranderingen als gevolg van de demografische ontwikkelingen, schaalvergroting, digitalisering, enz. Vanuit deze maatschappelijke opgaven worden de bijdragen aan het hoofddoel vanuit alle beleidsvelden (Omgevingsbeleid, Economische Agenda, Leefbaarheid, Cultuur, Mobiliteit) geïntegreerd samengebracht. Duidelijk is dat het inspelen op de genoemde veranderingsprocessen een zaak is van lange adem.

De nota Nieuwe Wegen heeft een looptijd tot en met 2018. Afspraak is dat Provinciale Staten elk jaar worden geïnformeerd over de voortgang. Hoewel sinds de vaststelling van deze nota nog maar een half jaar is verstreken volgt nu de eerste voortgangsrapportage. De start is gemaakt, de eerste plannen liggen klaar. In dit jaarplan worden de volgende vragen beantwoord:

1) Zijn de geformuleerde maatschappelijke opgaven en de daaruit geformuleerde doelen nog actueel? (hoofdstuk 1)
2) Welke activiteiten worden nu en de komende periode concreet uitgevoerd om bij te dragen aan de doelrealisatie? (hoofdstuk 3)
3) Welke zoektocht wordt ondernomen om tot verdere doelrealisatie te komen? (hoofdstuk 3)

In hoofdstuk 2 beschrijven we de processen die aan de basis liggen van de doelrealisatie voor Nieuwe Wegen. De dilemma's die momenteel – bestuurlijk - in Zeeland spelen kennen grotendeels hun fundament in de thema's die in Nieuwe Wegen worden benoemd: schaalvergroting, digitalisering, wegtrek van jongeren, sterke vergrijzing enz. De cijfers en gebeurtenissen uit 2014 versterken de al benoemde uitdagingen alleen nog maar. Uit deze eerste rapportage kunt u opmaken dat de Zeeuwse bevolkingsaanpak zich concentreert op twee duidelijke manifeste probleemgebieden:

- *de Zeeuwse infrastructuur op het gebied van zorg en onderwijs*
- *de problematiek van (de leegstand) van het vastgoed in Zeeland*

De problematiek in deze twee domeinen is veelomvattend en complex. Ze wordt getriggerd door externe factoren die soms nauwelijks te beïnvloeden zijn - laat staan te sturen - door een overheid. Hopen op snelle "quick wins" is niet aan de orde. In plaats daarvan moeten we aanhoudend op zoek naar innovatieve werkwijzen, naar fondsen en verdienmodellen, naar nieuwe coalities en partners. In 2015 vraagt dit onverkort onze focus en aandacht.

Hoofdstuk 1 Ontwikkelingen

1.1. Bestuurlijke Ontwikkelingen

Landelijk

Bij het Rijk is momenteel volop aandacht voor de demografische ontwikkelingsopgave. De minister heeft een team van ex-bestuurders gevraagd het Interbestuurlijk Actieplan Bevolkingsdaling te evalueren (*Grenzen aan de Krimp, oktober 2014).* Het team stelt vast dat het inspelen op de gevolgen van de bevolkingsdaling van iedereen een groot uithoudingsvermogen en creativiteit vergt. De commissie adviseert de minister en de andere betrokken partijen om het vervolg van het actieplan te focussen op gebieden met huishoudensdaling (daar waar de krimp structureel is en blijft) en de aanpak door middel van de een 'Rijksagenda Krimp' in deze gebieden te intensiveren. De commissie constateert dat in gebieden met een daadwerkelijke huishoudensdaling, dus de gebieden waar het vraagstuk het meest indringend is, een cumulatie van problemen optreedt, die de slagkracht van de regionale partijen te boven gaat en een intensieve interbestuurlijke aanpak noodzaakt. Het team ziet een rol voor de Provincies om de regie op zich te nemen. Belangrijkste thema voor de agenda zijn volgens het team: wonen en vastgoed, voorzieningen (zorg, onderwijs), economische vitaliteit.

In het kader van het genoemde Actieplan heeft de Provincie Zeeland, net als de Provincies Limburg en Groningen een convenant met de minister van BZK gesloten. Dit convenant loopt eind 2014 af. Hierop wordt in hoofdstuk 2 ingegaan.

Tenslotte is recent een initiatiefnota "*Regionale verschillen; omgaan met krimp*" aan de Tweede Kamer aangeboden. Hierin wordt aandacht gevraagd voor de specifieke problematiek van de krimpregio's en wordt een veelheid van aanbevelingen gedaan.

Provinciaal

Met het vaststellen van Nieuwe Wegen hebben Provinciale Staten gekozen voor een samenhangende aanpak voor de demografische ontwikkelingsopgave en de leefbaarheid in Zeeland. Ook met andere statenuitspraken is het belang van de inzet op een goed vestigingsklimaat, een aantrekkelijke woon- en leefomgeving als onderdeel van het Zeeuwse vestigingsklimaat, de afgelopen periode onderstreept.
Zo hebben Provinciale Staten het initiatief genomen tot het aanstellen van een verkenner samenwerking Zeeuwse zorg. De kwaliteit, bereikbaarheid en organisatieschaal van de zorg in Zeeland is één van de factoren die het woon- en leefklimaat bepaald. Zeker nu de sector zo in beweging is, is aandacht voor kwaliteit en continuïteit in de nabije toekomst van Zeeuws belang.

Ook hebben Provinciale Staten gevraagd om een programma voor te bereiden gericht op de versterking van de stedelijke aantrekkingskracht van Zeeland. Achtergrond van de vraag is het wegtrekken van jongeren en het achterblijven van het aandeel hoger opgeleiden (demografische tendensen).
Tenslotte is in de Staten met regelmaat aangedrongen op het doen van Provinciale investeringen in de aanpak rondom krimp.

1.2 Maatschappelijke ontwikkelingen

In de bijlage bij *Nieuwe Wegen* is een overzicht gegeven van de relevante ontwikkelingen in de samenleving: demografische ontwikkelingen, schaalvergroting, digitalisering, spanning in de verzorgingsstaat, enz. De daar geconstateerde tendensen zijn nu nog actueel. Als aanvulling geven we enkele opvallende conclusies uit de meest recente Zeeuwse achtergronddocumenten: de *Staat van Zeeland 2013* en de *Provinciale rapportage bevolkings- en huishoudensontwikkeling 2014.*

De belangrijkste bevindingen uit de rapportage over bevolkingsontwikkeling zijn:

- *De voorspelde bevolkingsdaling als gevolg van de vergrijzing en ontgroening blijft onveranderd en zet voor Zeeland als totaal, door de verminderde binnenlandse immigratie, nog wat eerder in.*
- *De grotere instroom van Belgen in Zeeuws-Vlaanderen blijft ook nu zichtbaar, waardoor de bevolkingsdaling in Zeeuws-Vlaanderen minder extreem is dan eerder gedacht. Desondanks blijft Z-Vlaanderen de meest kwetsbare regio.*
- *De huidige tendens is die van een aantrekkende werking van de grote steden in de Randstad. Gevolg is een, ten opzichte van het verleden, tegenvallende vestiging in Zeeland van de groep dertigers en ouder. Dit is een tendens die niet alleen in Zeeland maar in alle randregio's zichtbaar is.*

Enkele opvallende waarnemingen uit de *Staat van Zeeland*:

- *De potentiele beroepsbevolking in Zeeland is in vergelijking met Nederland sterker vergrijsd en minder hoog opgeleid. Het aandeel hoog opgeleiden blijft in Zeeland stabiel, terwijl landelijk sprake is van toename.*
- *De leegstand van woningen is in Zeeland het hoogst van alle provincies.*
- *De winkelleegstand neemt nog steeds toe, nu ruim 10%. De verwachting is dat deze toename verder doorzet.*
- *Als gevolg van het Rijksbeleid vindt er in de zorg een forse transitie plaats van professionele zorg naar zorg voor elkaar. Dat gecombineerd met de snel toenemende vergrijzing stelt Zeeland als regio voor een zeer forse opgave ook in de toekomst kwalitatief goede en bereikbare zorg te kunnen leveren.*

Hoofdstuk 2 De processen

Er zijn verschillende parallel lopende en elkaar doorkruisende processen actief rondom de maatschappelijke opgave van Nieuwe Wegen. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste beschreven: het proces rond het convenant, de processen in de verschillende Zeeuwse regio's en de procesaanpak van de motie stedelijke aantrekkelijkheid.

2.1. Algemeen

Uitgangspunt van Nieuwe Wegen is dat niet volstaan kan worden met samenwerking tussen de overheden. Omgaan met de maatschappelijke verandering vraagt om vernieuwende impulsen. Daar zijn telkens andere partners voor nodig: maatschappelijke organisaties, instellingen, burgers, bedrijven. En waar dat nodig is en voor de hand liggend is – ook partners buiten de provinciegrenzen in Nederland, in Vlaanderen of Europa.

2.2. Samenwerking met het rijk en het convenant

Het convenant Koersvast voor Zeeland, een convenant tussen de Provincie en het Rijk, loopt eind 2014 af. In mei 2014 hebben de portefeuillehouders demografie van de provincies Groningen, Zeeland en Limburg afgesproken dat zij de evaluatie van de drie convenanten die gesloten zijn met het Rijk gezamenlijk met het ministerie van BZK willen oppakken. De gezamenlijke evaluatie van de convenanten moet inzicht geven in de gestelde doelen, gekozen aanpak, geleverde inspanningen en bereikte resultaten van de convenanten en wat de betrokken partijen van elkaar kunnen leren. Het eindrapport wordt begin januari 2015 opgeleverd. Nieuwe Wegen vormt de basis van een nieuw op te stellen convenant met het Rijk.

Het belang van de samenwerking met het Rijk moet niet alleen afgemeten worden aan de (zeer beperkte) financiële bijdrage van het Rijk. Ook anderszins kan het Rijk bijdragen.
Op de eerste plaats kan daarbij gedacht worden aan agendering en inbreng van kennis.
Op de tweede plaats door de regio (Provincie en Gemeenten) te faciliteren. Denk daarbij o.a. aan de verdeelsleutels voor Provinciefonds en Gemeentefonds. Door hierin recht te doen aan de demografische veranderingen (o.a. krimpfactor) worden Provincie en Gemeenten in staat gesteld bij te dragen. De factoren die ten grondslag liggen aan het provinciefonds worden in 2015 geëvalueerd.
Op de derde plaats komt het nogal eens voor dat regelgeving juist in knelpuntgebieden ongunstig of tegendraads uitpakt. Samen met het Rijk kunnen dan oplossingen worden gezocht. Concreet voorbeeld is het verkrijgen van de experimentstatus voor het voorzieningenplan basisscholen/Integrale Kind Centra Zeeuws-Vlaanderen.

2.3. De regio's

Zeeuws-Vlaanderen

Zeeuws Vlaanderen heeft – als enige regio in Zeeland – een bestuurlijke samenwerking op het gebied van de bevolkingsontwikkeling: De stuurgroep Leefbaarheid en Demografie. Zeeuws Vlaanderen is dan ook topkrimpregio, als zodanig aangemerkt door het Rijk. De stuurgroep en het Rijk zijn bezig geweest met het masterplan Zeeuws Vlaanderen en hebben vorig jaar een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse, MKBA

gepubliceerd. Op basis van deze MKBA gaan de 3 gemeenten in 2015 een uitvoeringsplan opstellen. Ook worden nieuwe raadsleden door de stuurgroep uitgenodigd voor inspiratiebijeenkomsten krimp. Specifieke aandacht is nodig voor de grensoverschrijdende samenwerking. De regio Zeeuws Vlaanderen kent in sommige gevallen "concurrentie " vanuit België, in andere gevallen biedt het juist weer kansen. Het is een thema waar ook bemoeienis vanuit het Rijk voor gevraagd wordt wegens het wegnemen van allerlei belemmerende wet en regelgeving. Het blijft daardoor ook in 2015 een steeds terugkerend lobbypunt in de convenant besprekingen met het Rijk. Overigens keert ook in de activiteiten van de onderwijsautoriteit Zeeland en de zorgverkenner de grensproblematiek terug.

Schouwen-Duiveland

Schouwen Duiveland is een zogenaamde anticipeerregio: een regio die volgens het Rijk op korte of middellange termijn te maken krijgt met de gevolgen van bevolkingsdaling. De regio valt in dit geval samen met de gemeente Schouwen-Duiveland. Op basis van een verzoek van de Provincie heeft de gemeente Schouwen-Duiveland geld van het Rijk gekregen en onderzoek-uren van Scoop voor een pilot gericht op de leefbaarheid en voorzieningen. Een nadere toelichting volgt in hoofdstuk 3 van deze rapportage.

Walcheren

Op grond van recente cijfers kan naast Schouwen-Duiveland ook Walcheren inmiddels als anticipeergebied worden beschouwd. Vanuit het ministerie BZK en de Provincie wordt verkend of de Walcherse gemeenten hier door aansluiting bij het Interbestuurlijk Actieplan Bevolkingsdaling invulling aan willen geven.

2.4 Stedelijke Aantrekkelijkheid

Op 31 oktober 2014 hebben Provinciale Staten de motie "Versterken stedelijke aantrekkingskracht Zeeland" aangenomen. De motie vraagt om samen met de steden een programma voor te bereiden gericht op het versterken van deze stedelijke aantrekkingskracht. Knelpunten die in de motie genoemd worden zijn:

- *Wegtrek van jongeren en hoger opgeleid personeel uit Zeeland.*
- *Beperkte aantrekkingskracht van Zeeland als woon- en leefgebied (stedelijke voorzieningen op het gebied van cultuur, onderwijs en gezondheidszorg).*

De meest actuele bevolkingsprognose en de uitkomsten van De Staat van Zeeland (zie hoofdstuk 1) versterken het beeld van de wegtrekkende jongeren en verminderde binnenlandse immigratie. De urgentie voor een aanpak wordt alleen maar groter. Duidelijk is dat Randstedelijke aantrekkelijkheid hierbij een illusie is. Een programma stedelijke aantrekkingskracht voor Zeeland moet gaan om het optimaliseren van het Zeeuwse voorzieningenniveau, passend bij de identiteit en kracht van Zeeland. Tot dusver is in Zeeland de aanpak van "verdelen" toegepast: een "eerlijke" verspreiding over gemeentes, regio's, Zeeland. Bij een programma versterking stedelijke aantrekkingskracht zal het gaan om versterken en concentreren. Als we daadwerkelijk een stap voorwaarts willen zetten zal er gekozen moeten worden. Verder versterken van wat al sterk is. Keuzes maken op basis van kracht en het Zeeuwse belang. Deze vraagstelling raakt en vraagt intensivering van de doelstellingen van Nieuwe Wegen, de Economische Agenda en het Omgevingsplan (samenwerking Z4, de vier grote Zeeuwse steden). Juist omdat het een integraal vraagstuk is, kiest het college van GS ervoor om dit vraagstuk op te pakken vanuit Nieuwe Wegen.

Hoofdstuk 3 Inhoudelijke voortgang

In dit hoofdstuk wordt per doelstelling uit Nieuwe Wegen de voortgang geschetst. Beschreven wordt welke inspanningen zijn gedaan in 2014, en welke gepland zijn voor 2015.
Sommige van de activiteiten zijn vrij concreet, anderen (nog) niet. Want soms gaat het om het zoeken naar een andere aanpak, het inslaan van andere, nieuwe wegen, andere samenwerkingspartners etc. We proberen in dit hoofdstuk zicht te geven op het proces en zowel de concrete resultaten als de verdere zoektochten kort te beschrijven.

3.1. Goede kwaliteit van het wonen en de woonomgeving

In Nieuwe Wegen zijn voor dit maatschappelijk effect vier doelen geformuleerd:

1) Een kwantitatieve en kwalitatieve match van vraag en aanbod van woningen nu en in de toekomst
2) Tegengaan leegstand van zowel woningen als maatschappelijk vastgoed
3) Kwaliteit onderkant van de particuliere woningvoorraad
4) Een vitale en aantrekkelijke woonomgeving.

De onbalans en de leegstand in de woningvoorraad en het overige vastgoed stelt Zeeland voor een forse opgave. Leegstand, verruiging en verkrotting tast de kwaliteit van de leefomgeving vergaand aan. De opgave betreft vrijwel al het vastgoed dat we kennen. Van zowel woningen, kerken, winkels, bedrijfsvastgoed, zorgvastgoed en maatschappelijk vastgoed zoals scholen, gymzalen, buurt- en dorpshuizen. Een dergelijk forse opgave vraagt om een onderverdeling in subdoelen zonder de samenhang te verliezen. Toepassing van de beleidskaders is hard nodig om de onbalans in vraag en aanbod niet nog verder te vergroten (doel 1). Tegengaan en aanpakken van de leegstand (doel 2) moet in samenhang worden bezien met verbetering van de kwaliteit van zowel het vastgoed als de woonomgeving (doel 3 en 4). Naast de geformuleerde activiteiten is het daarom de inzet om aanvullend in gezamenlijkheid op zoek te gaan naar mogelijkheden voor experimenten met een of enkele projectmatige en/of gebiedsgerichte aanpakken waarin de verschillende doelen samen komen (sloop, kwaliteit particuliere woningvoorraad, woonomgeving, herstructurering, betrokkenheid burgers).

Doel 1 : Match van vraag en aanbod

Toepassen beleidskaders

Het instrument voor het matchen van vraag en aanbod in woningbouw zijn de regionale woningmarktafspraken. In alle regio's zijn in 2013-2014 regionale woningmarktafspraken gerealiseerd, gebaseerd op de Provinciale bevolkingsprognoses. Begin 2015 zullen de woningmarktafspraken worden geëvalueerd en geactualiseerd. Daarbij zal de nieuwe Provinciale bevolkingsprognose (zie hoofdstuk 1) worden gehanteerd. Aandachtspunt is de samenhang tussen het beleid voor de woningmarktafspraken en de versterking en concentratie van voorzieningen.

Overigens zal in relatie tot doel 2 (tegengaan leegstand) en conform het Omgevingsplan ook voor bedrijventerreinen de regionale programmering worden geactualiseerd. Daarnaast zal ook voor de detailhandel

de ladder voor duurzame verstedelijking worden toegepast, ter voorkoming van onnodig toevoegen van nieuwe winkelruimte.

Deprogrammeren

Terugkerend knelpunt bij de woningmarktafspraken in verschillende regio's is hoe om te gaan met bestaande maar nog niet gebouwde plancapaciteit. Er zijn verschillende situaties waar deze plancapaciteit kwantitatief niet meer nodig is of kwalitatief niet meer aansluit bij de huidige behoeften. Op Schouwen-Duiveland is er een eerste initiatief genomen met het schrappen van plannen. Voor 2015 wordt verkend welke instrumenten kunnen worden toegepast en ingezet voor de *de*programmering in ruimtelijke plannen.

Wonen en zorg

Niet alleen een match in kwantiteit maar ook een match in *kwaliteit* is van belang. Sluit de woningvoorraad aan bij de toekomstige behoefte? Vooral de behoefte aan voldoende levensloopbestendige woningen voor onze sterk vergrijzende bevolking vraagt de aandacht. Hoe zo'n woning nu precies moet uitzien vanuit het perspectief van de oudere zelf wordt in het innovatieve concept van de Zeeuwse huiskamer onderzocht. Daarnaast weten we in Zeeland (nog) niet precies hoe groot de opgave is; in overleg met gemeenten en de sector zal Scoop in beeld brengen wat de omvang is van de opgave voor het levensloopbestendig maken van de woningen in Zeeland.

De Zeeuwse Huiskamer

De Zeeuwse huiskamer is een " innovatieruimte". In verschillende woningen over Zeeland verspreid wonen ouderen en worden hun behoeften in beeld gebracht bij bedrijven, overheden, kennis instellingen enz. De provincie heeft in begin 2014 de Huiskamer gesubsidieerd. Daarmee is de organisatie neergezet. Drie huiskamers zijn volledig ingericht in Terneuzen, Goes en Zonnemaire. Elke huiskamers heeft een open dag gehad en de proefbewoning is gestart. Er is een kennisbank ingericht. Zie ook de Blog www.dezeeuwsehuiskamer.nl en bijbehorende sociale media. In het najaar is de Huiskamer gefaciliteerd om ook de fysieke woonomgeving bij dit innovatieproces te betrekken, en het dus niet te beperken tot alleen de interne woning. In 2015 zullen de eerste resultaten hiervan duidelijk worden.

Doel 2 : Tegengaan leegstand

Het omgaan met leegstand is een centraal onderwerp in *Nieuwe Wegen*. Er zijn verschillende initiatieven ontplooid om met dit doel aan de slag te gaan. Het gaat om bevorderen van daadwerkelijke sloop van woningen via de Provinciale Impuls Wonen (PIW), inventariseren van de leegstand en woningen, en in het maatschappelijk vastgoed, detailhandel, cultureel erfgoed en woningen en het opzetten van alternatieve instrumenten. Belangrijk aandachtspunt is de samenhang tussen deze verschillende onderdelen. Binnen Nieuwe Wegen kunnen gebieden of projecten worden geïdentificeerd die in aanmerking komen voor aanpak met PIW of met alternatieve financierings- en sturingsvormen. Vooral de mogelijkheid voor kleine groepen particuliere woningen in PIW biedt een aanknopingspunt.

Provinciale Impuls Wonen (PIW)

De PIW faciliteert innovatieve oplossingen en werkwijzen voor het vinden van hergebruik en herbestemming leegstaand vastgoed. De eerste tranche PIW vond plaats in 2013, de tweede in 2014. Er zijn nu 316 woningen van slechte kwaliteit verdwenen, en 169 woningen er voor teruggekomen die energie zuinig zijn en toekomstbestendig. Hiermee is een investering van meer dan 70 miljoen euro in de bouwsector gegenereerd. De illustratie laat een voorbeeldproject zien

Ook in 2015 zal het PIW ingezet worden voor het tegengaan van leegstand: dan volgt de 3e tranche projecten. De inzet is elke tranche betere projecten te honoreren.

Illustratie: Achtereindstraat 56 te Grauw

Via een veiling heeft de eigenaar van de naastgelegen woning het pand gekocht. De reden dat hij de aankoop heeft gedaan is het feit dat hij overlast ondervond van het pand. Het pand was leeg zat vol ongedierte, werd door kinderen gebruikt om in te spelen, zorgde voor lekkage bij andere buren, bevatte veel (vallend) asbest en zorgde voor een gevaarlijke verkeerssituatie. Door het pand te slopen is het lege pand uit het zicht van de eigenaar en beschikt hij nu over een schuur. Daarbij is de verkeersveiligheid verbeterd, het gevaar van de gevolgen van asbest weggenomen en de ruimtelijke kwaliteit enorm verbeterd. De Provincie heeft voor uitvoering van dit project een subsidie van € 25.000,- verleend.

Nieuwe verdienmodellen / fondsvorming?

Met de subsidieverlening vanuit het PIW worden goede voorbeelden gerealiseerd in het verminderen van de woningvoorraad in combinatie met kwaliteitsverbetering. Maar daarmee zal het probleem van de leegstand niet in grote mate opgelost kunnen worden. Landelijk worden verschillende experimenten met nieuwe verdienmodellen uitgeprobeerd. Op deze landelijke lijst van experimenten staat ook het Zeeuws-Vlaamse UPGRADE. Basisidee was het oprichten van een aparte organisatie met een revolverend fonds van waaruit woningen worden aangekocht, verhuurd en gesloopt. Verschillende partijen van de beginfase van de ideevorming zijn inmiddels afgehaakt. Verder zijn er nog vragen over de juridische borging en context. Het is een unieke, weerbarstige materie. Er kan niet ergens de kunst afgekeken worden. Er is in Nederland nog niet veel expertise rond dit thema. We streven er naar voor 1 april 2015 duidelijkheid te hebben of het UPGRADE-experiment ook daadwerkelijk van de grond komt.

Verder zullen ook de mogelijkheden voor alternatieve financierings- en sturingsvormen zoals stedelijke herverkaveling worden verkend in 2015. Een concreet experiment van stedelijke herverkaveling zal in Oostburg worden opgezet.

Analyse leegstand woningvoorraad

Uitwerken van een meer gedetailleerde analyse van leegstand en woningbouw van lage kwaliteit Dit om het PIW gericht te kunnen inzetten.

Het maatschappelijk vastgoed Zeeuws-Vlaanderen: inzicht in de match

Het matchen van vraag en aanbod in maatschappelijk vastgoed moet in een aantal stappen gebeuren. Eerste opgave is het vastgoed samenhangend in beeld te hebben. Nu is kennis zeer versnipperd, ook binnen organisaties. Dan pas is het mogelijk een langetermijnvisie te ontwikkelen en is het mogelijk voor partijen om strategisch te handelen. Daarbij is naast de materiele waarde ook het meten van de maatschappelijke waarde van gebouwen een aandachtspunt. In Zeeuws-Vlaanderen is al veel onderzoek gedaan naar het aantal voorzieningen en de te verwachten toekomstige behoefte aan voorzieningen. Circa een jaar geleden werd de MKBA Wonen en Voorzieningen afgerond. De wenselijke vervolgstappen zijn besproken in de stuurgroep Leefbaarheid & Bevolking Zeeuws-Vlaanderen. Scoop heeft van de stuurgroep Leefbaarheid & Bevolking Zeeuws-Vlaanderen de opdracht gekregen om dit inzicht te verschaffen. Daarbij gaat het om de leegstand van gemeentelijk en aanverwant vastgoed(o.a. detailhandel). De inventarisatie wordt begin februari 2015 opgeleverd. Daarna word in de stuurgroep vervolgstappen bepaald.

Makelpunt vastgoed Middelburg

Het Makelpunt is een instrument om vraag en aanbod van maatschappelijk vastgoed bij elkaar te brengen. Een soort funda, maar dan voor niet-woonhuizen. Makelpunten zijn er in Nederland in verschillende vormen. Een Makelpunt is vaak een digitaal platform, maar er zijn landelijk ook voorbeelden van fysieke Makelpunten in combinatie met een website. De gemeente Middelburg wil graag starten met een eenvoudige vorm waarbij het in kaart brengen van maatschappelijk vastgoed van verschillende overheidsorganisaties binnen Zeeland voorop staat. Vraag en aanbod van vastgoed zullen actief met elkaar in contact worden gebracht. Ambitie is dat het later nog uitgebreid kan worden met aanvullende functionaliteit. Het Makelpunt

kan namelijk ook een rol spelen als een soort van 'Marktplaats' waar maatschappelijke organisatie en burgers een vraag kunnen uitzetten indien zij behoefte hebben aan een tijdelijke ruimte of deze juist in de aanbieding hebben. Dit is wellicht een doorontwikkeling. In eerste instantie ligt de focus op het matchen van vraag en aanbod van vastgoed met een structureel karakter. De gemeente Middelburg neemt het initiatief tot het oprichten van een Makelpunt in samenwerking met de Provincie Zeeland. Realisatie: 1 november 2015.
De ambitie is om door te groeien tot een regionaal Walchers samenwerkingsverband rond leegstaand maatschappelijk vastgoed. Dit proces is ondertussen opgestart. Alle partijen zijn bereid om in de toekomst over gemeentegrenzen heen te kijken en gemeentelijk gegevens 'over elkaar te leggen'. Streven is om deze samenwerking te bekrachtigen in de eerste maanden van 2015, afhankelijk van het draagvlak onder gemeenten. Zodra er voldoende draagvlak en overeenstemming is over een dergelijke Walcherse aanpak is de Provincie bereid om het proces te faciliteren.

Begin bij jezelf en geef het inspirerende voorbeeld
Ook de provincie heeft vastgoed in bezit. Aan de hand van een concrete pilot voor Provinciaal vastgoed is het de ambitie om een beslissingsmethodiek (structuur) te ontwikkelen. De nadruk ligt op het vergelijken van de kosten van leegstand met verschillende vormen van hergebruik. Op basis van die methodiek kan een weloverwogen besluit genomen worden om het vastgoed te transformeren, te vervreemden (slopen) of de locatie te her ontwikkelen. Deze methodiek zal worden ontwikkeld aan de hand van een provinciaal gebouw dat leeg staat. Als de pilot slaagt, kan de methodiek voor meer provinciaal vastgoed worden ingezet. De pilot is inmiddels gestart. De eerste maanden van 2015 worden de resultaten verwacht.

Nota provinciaal vastgoed
In 2009 is door Provinciale Staten een nota Grondbeleid vastgesteld. Voor het Provinciale vastgoed is nog geen beleidsnota vastgesteld. Ambitie is dit in 2015 te doen met als doelstelling ervoor te zorgen dat de provincie slim met vastgoed (grond en gebouwen) omgaat en een instrumentenkoffer op orde heeft. Kortom: antwoord op de vraag geven hoe je eigen provinciaal vastgoed ook kunt inzetten voor het realiseren van beleidsdoelstellingen. Intern is recent de verbinding gemaakt om de beleidsontwikkeling van vastgoed in brede zin (o.a. Nieuwe Wegen, Omgevingsplan) te verbinden met het instrumentarium dat we tot onze beschikking hebben vanuit de Provinciale eigendommen (grond en vastgoed). Deze verbinding zal in 2015 verder uitgewerkt worden.

Doel 3 : Kwaliteit onderkant particuliere woningvoorraad

Voor de onderkant van de particuliere woningvoorraad zijn er 2 instrumenten:
1) Zachte leningen voor huiseigenaren voor het opknappen van individuele particuliere woningen
2) Aanpak verloederde panden met behulp van juridisch instrumentarium zoals het project KLUS

Duurzame particuliere woningverbetering
Al vanaf 2009 werkt de Provincie samen met de Stichting Volkshuisvesting Nederland om zachte leningen te verstrekken voor het opknappen van particuliere woningen uit de onderkant van de woningvoorraad. In

2013 is er door de Provincie nog eens € 1 miljoen toegevoegd aan het budget voor de leningen, waarbij ook verbeteringen voor levensloopbestendigheid mogelijk zijn. Het gaat om een revolverend fonds. Het bedrag is op dit moment nog niet uitgeput. In enkele gevallen heeft de gemeente een eigen DPW fonds. Dit kan meer worden gestimuleerd.

Krottenbeleid

Klus staat voor Krottenlijst Uitvoering Strategie. Dit instrument bestaat allereerst uit een inventarisatie door gemeenten van hun "slechtste" panden, de rotte kiezen. Van deze panden worden de eigenaren achterhaald. De eigenaren worden aangespoord de staat van het pand te verbeteren. Eerst via een warme benadering, en zo nodig daarna met een koude aanpak. Deze aanpak is in Zeeuws-Vlaanderen zeer succesvol. Daarom is nu een tweede ronde gestart.
De Provincie zal zich in 2015 inspannen deze aanpak ook onder de aandacht van overig Zeeland te brengen.

Doel 4 : Een vitale en aantrekkelijke woonomgeving

Kansen voor lege kavels

Leegstand en verkrotting tast de aantrekkelijkheid van de woonomgeving aan. Lege kavels in een dorp of stad kunnen dat ook doen. Het gaat om kavels die ooit een zogenoemde "rode" bestemming hebben gekregen en waar misschien ook wel ooit een plan is voor gemaakt, maar leeg blijven. Landelijk wordt dit ook wel pauzelandschappen genoemd. De ambitie is om vooral processen van "onderop" rondom deze kavels te faciliteren. Her en der in Zeelandzijn hier ook al burgerinitiatieven rond ontstaan. Initiatieven om moestuinen beginnen, speelnatuur aan te leggen, etc. Om deze initiatieven te steunen wordt als eerste stap is een inventarisatie gemaakt waarmee inzichtelijk wordt (per gemeente of regio, maar ook provinciaal) waar al geruime tijd kavels ongebruikt leeg staan, terwijl deze bestemd zijn voor woningbouw Vervolgens kunnen samen met gemeenten kansrijke experimenten en innovaties worden ondersteund, gefaciliteerd en kan kennis worden gedeeld.

Burgerinitiatieven

In heel Zeeland ondernemen burgers verschillende initiatieven die gericht zijn op de inrichting van een vitale en aantrekkelijke woonomgeving. De provincie heeft de st. Buitengewoon in Oostburg een kleine bijdrage gegeven. Deze stichting is bezig een Generatietuin te ontwikkelen. De bijdrage van de provincie is erop gericht meer fondsen te kunnen verwerven. Een ander belangrijk burgerinitiatief is die van de speelnatuur Waterdunen. Vanuit het burger-participatietraject wat hiervoor is opgezet is nu het ontwerp klaar, en wordt gewerkt aan de start van de realisatie in de zomer van 2015. Het thema burgerinitiatieven komt terug in paragraaf 3.3

Provinciale Impuls Wonen

Ook met de PIW worden projecten gefaciliteerd die leiden tot een herinrichting van locaties met groen. Jarenlang is groen verdwenen voor vastgoed. Nu is er kans voor de omgekeerde beweging. Voorbeelden die een bijdrage van de PIW hebben gekregen zijn de herinrichting van het plein bij de Aagje Dekenstraat Vlissingen en het project Hof Kromwegen in Oost-Souburg.

Goede kwaliteit van het wonen en de woonomgeving – aanpak 2015

Match tussen vraag en aanbod:	- Evalueren en actualiseren woningmarktafspraken - Verkennen instrumenten deprogrammering - Onderzoeken behoefte aan zorgwoningen in relatie tot aanbod - Resultaten Zeeuwse Huiskamer zichtbaar maken
Tegengaan leegstand	- Inzet 3e tranche PIW - Verder onderzoeken haalbaarheid UPGRADE experiment - Experiment stedelijke herverkaveling Oostburg - Nadere analyse leegstand lage-kwaliteit-woningvoorraad - Onderzoek naar leegstand maatschappelijk vastgoed Zeeuws-Vlaanderen - Oprichten makelpunt Middelburg; Onderzoeken haalbaarheid op-schaling makelpunt naar regio Walcheren - Formuleren provinciaal nota vastgoed voor eigen provinciaal vastgoed en eigen gronden; vastgoed verbinden aan je beleids-doelstellingen - Ontwikkelen beslissingsmethodiek transitie vastgoed
Kwaliteit onderkant van de particuliere woningvoorraad	- Mogelijk uitrollen van Klus (een aanpak voor verkrotte woningen per gemeenten) naar andere gemeenten - Continuering subsidieregeling DPW (Duurzame, Particuliere Wo-ningverbetering)
Vitale en aantrekkelijke woonomge-ving	- Faciliteren aanpak lege kavels/pauzelandschappen - Inzet 3e tranche PIW

3.2 Goede kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen

Naast wonen is het voorzieningenbeleid de andere grote pijler van Nieuwe Wegen.
Zes verschillende doelen zijn daarbij geformuleerd:

1) Goede match vraag en aanbod basis- en regiovoorzieningen
2) Beschikbaarheid en basiskwaliteit van voorzieningen op Zeeuwse schaal
3) Innovatie in aanbod en kwaliteit van voorzieningen
4) Optimale digitale en fysieke bereikbaarheid van voorzieningen en werk
5) Optimale Zeeuwse infrastructuur als randvoorwaarde
6) Onderscheidende topvoorzieningen op provinciale schaal

Nieuwe Wegen kiest expliciet een rol in het speelveld van het voorzieningenniveau in Zeeland omdat voorzieningen een cruciale rol spelen in het vestigingsklimaat en leefbaarheid van de provincie. Onze rol opvatting verschilt wel per niveau.. De rol van de Provincie spitst zich op de volgende zaken toe:

- *Voor basisvoorzieningen (doel 1): Agenderen, kennisdeling en zo nodig en mogelijk faciliteren van aanpak kwaliteit en structuurverbetering basisvoorzieningen (primair en secundair onderwijs, eerstelijnszorg, enz.)*
- *Voor topvoorzieningen (doel 2 en 6): Actieve betrokkenheid/bijdrage aan het realiseren van topvoorzieningen van kwaliteit*
- *Voor innovatie (doel 3 en 4): Bevorderen van experimenten op het gebied van voorzieningen en bereikbaarheid (digitale oplossingen, bundeling, combinaties, samenwerking)*

Bereikbaarheid van voorzieningen is bij dit alles een belangrijk thema. De infrastructuur is hiervoor een randvoorwaarde, de digitale bereikbaarheid/infrastructuur een specifiek aandachtspunt. Het zijn wat ons betreft dus geen doelen op zich, maar krijgen vanuit Nieuwe Wegen zeker wel aandacht.
Binnen het brede veld van voorzieningen zijn twee domeinen dominant: zorg en onderwijs. In deze twee domeinen stapelen ontwikkelingen en urgentie zich op. Voor het realiseren van onze doelen in Zeeland zijn dan ook de onderwijsautoriteit en de zorgverkenner zeer bepalend. Deze urgentie is ook terug te zien in de landelijke agenda voor bevolkingsdaling en leefbaarheid

Onderwijsautoriteit Zeeland: OAZ

De Onderwijsautoriteit Zeeland is uniek in Nederland. Omdat in Zeeland om diverse redenen een aantal onderwijsinstellingen in financiële problemen dreigden te komen, heeft de minister van onderwijs - naar aanleiding van signalering van de provincie - in de zomer van 2009 aan de Taskforce Zeeland de opdracht gegeven advies uit te brengen over de toekomst van het Zeeuwse onderwijs. In het adviesrapport 'Kerend Tij' concludeerde de Taskforce dat een goede onderwijs/kennisinfrastructuur voorwaarde is voor een gezonde Zeeuwse regionale economie. Ook signaleerde de Taskforce onder meer dat in Zeeland veel goede ideeën zijn, maar dat de betrokken partijen niet altijd tot concretisering van de ambities komen. Om tot daadwerkelijke realisatie te komen, adviseerde de Taskforce om voor een pilot periode van vijf jaar een Onderwijsautoriteit aan te wijzen mét doorzettingsmacht. Aldus geschiedde. Deze periode van vijf jaar eindigt per einde schooljaar 2015.

Zorgverkenner

Binnen de zorg vinden momenteel enorme transities plaats: extramuralisering, decentralisatie, verschuivingen in financiering, verschuiving naar informele zorg. Dat gecombineerd met het proces van forse schaalvergroting, de Zeeuwse demografische tendensen (bevolkingsdaling, sterke vergrijzing), de specifieke structuur en ligging van Zeeland en diffuse verantwoordelijkheidstoedeling baart zorgen voor de toekomst van de Zeeuwse zorginfrastructuur. Daarom hebben Provinciale Staten op 4 juli 2014 het initiatief genomen te komen tot de aanstelling van een Zorgverkenner. Aan GS is opgedragen te onderzoeken of verdergaande samenwerking tussen zorginstellingen bij kan dragen aan instandhouding en versterking van de Zeeuwse zorginfrastructuur. Deze verkenningsopdracht heeft betrekking op de zorgvoorzieningen die vallen onder het (basis)pakket van de Zorgverzekeringswet en die voorzieningen die in de toekomst gaan vallen onder de Wet langdurige Zorg (WLZ).

De zorgverkenner voert momenteel (december 2014) gesprekken en zal in januari rapporteren aan de Staten. Zonder op zijn conclusies vooruit te lopen kent het proces rond zorgvoorzieningen een zodanig urgentie dat - waar nodig en gewenst – de Provincie het voortouw zal nemen bij het zetten van noodzakelijke vervolgstappen.

Doel 1 en 2 : Goede match en kwaliteit basisvoorzieningen

De Provincie onderneemt de volgende stappen om een goede match en kwaliteit van basisvoorzieningen te bevorderen.

Onderwijsautoriteit Zeeland (hierna OAZ)

Onder regie van de OAZ wordt dit schooljaar voor het laatst, gewerkt aan onder meer:

- *Het proces van samenwerking en structuurversterking in de regio's in het Primair Onderwijs*
- *Het toekomstbestendig maken basisscholen c.q. Integrale Kind Voorzieningen krimpgebieden, waarbij de OAZ vooral in Zeeuws-Vlaanderen (van 63 naar ca. 35 basisscholen) een stevige regierol heeft*
- *Regioplannen voor de VMBO – MBO ontwikkeling (doorlopende leerlijnen, samenwerking op Walcheren)*

- *Inzet op Top Techniek Zeeuws Vlaanderen: de voorbereiding voor de totstandkoming van een gemeenschappelijke praktijkvoorziening in Terneuzen*

Halverwege 2015 loopt de pilotperiode van de OAZ af. Er moet een goede evaluatie komen, een verankering van de lopende activiteiten van de OAZ en een visie op het vervolg van de kwaliteitsontwikkeling van het Primair en voortgezet onderwijs, daar waar dit nog aan de orde is. Uitgangspunt is dat de betrokken en verantwoordelijke partijen de lopende activiteiten en het vervolg dragen en overnemen. De Provincie vervult de procesrol voor de evaluatie van de OAZ. Specifiek aandacht moet daarbij zijn voor de OAZ-rol om ook in Den Haag processen te kunnen openbreken en specifieke arrangementen voor elkaar te krijgen.

Zorgverkenner
De doelstellingen vanuit Nieuwe Wegen kennen een indeling van basis, regionaal, provinciaal en top. Maar het zorgdomein kent een complexe structuur. Beleid rond Zorgvoorzieningen is moeilijk onder dergelijk doelindelingen te ordenen. Bijvoorbeeld de "basale" bevallingszorg is sterk afhankelijk van goede ziekenhuisvoorzieningen. Zoals hierboven al geschetst zal het advies van de Zorgverkenner en de discussie hierover in de Staten bepalen welke vervolgstappen eventueel door de Provincie genomen gaan worden.

Leefbaarheid Schouwen Duiveland
Provincie Zeeland heeft samen met de gemeente Schouwen Duiveland een subsidie ontvangen voor de pilot Anticiperen door leren. Deze pilot is gericht op het behoud en versterken van de leefbaarheid op Schouwen-Duiveland. De gemeente Schouwen-Duiveland gaat via een interactief proces met de bewoners een beleidsnota opzetten ten aanzien van voorzieningen. Leefbaarheid wordt naast het aanbod van voorzieningen ook bepaald door de woonkwaliteit en het gemeenschapsgevoel. Door via een interactief proces te kijken naar de toekomst van Schouwen-Duiveland worden bewoners betrokken bij de keuzes. Bewoners worden bewust van de ontwikkelingen die zich in de nabije toekomst voor doen en beseffen daardoor dat er keuzes gemaakt moeten worden. Het document Tij van de Toekomst van de gemeente geldt hierbij als richtinggevend kader.
Het einddocument wordt de Nota Maatschappelijke Voorzieningen die in 2015 wordt opgeleverd.

Doel 3 en 4 : Innovatie en bereikbaarheid

Op het gebied van innovatie en bereikbaarheid onderneemt de Provincie stappen op de volgende deelonderwerpen: dementie, uitwisselbaarheid en flexibilisering werkplekken Zeeuwse overheden, bereikbaarheid DOW, Loopbaan Oriëntatie Begeleiding en aanpak overgewicht. Hieronder een korte toelichting.

Dementie
In Zeeland is een denkgroep dementievriendelijk Zeeland actief. Omdat dementie volksziekte nummer één wordt, moet zeker de vergrijzende Zeeuwse regio de omgeving van dementerenden zich instellen op dit verschijnsel. Dementerenden leven met hun dementie zeven tot negen jaar thuis, voordat sprake is van een opname in de zorg. De denkgroep Dementie Zeeland onderneemt nu de eerste initiatieven om dementie te agenderen in Zeeland en innovaties hierin te zoeken. Onderzocht wordt in hoeverre de provincie

vanuit Nieuwe Wegen hier een rol in kan gaan spelen in 2015, in samenwerking met HZ; kenniswerkplaats Zeeland; Alzheimer Zeeland en mogelijk Alzheimer Nederland.

Uitwisselbaarheid en flexibilisering werkplekken Zeeuwse overheden

Ook binnen de Provincie is flexibilisering als onderdeel van het nieuwe werken een thema. Maar dat kan breder. Idee is dat een provincieambtenaar, woonachtig in Zierikzee, ook bijvoorbeeld in het gemeentehuis Zierikzee kan werken en daar gebruik kan maken van allerlei faciliteiten. De Provincie heeft hierin een voorbeeldfunctie, door zelf werkplekken voor dit doeleinde in te richten. Kwaliteit is hierbij belangrijk. Ook de ontmoetingsfunctie vraagt daarbij aandacht. In 2015 wordt verder onderzocht in hoeverre de provincie hierin het goede voorbeeld kan geven en welk draagvlak hier bij collega-overheden voor is.

Pilot bereikbaarheid DOW

Voor de doelstelling 'fysieke bereikbaarheid van voorzieningen en werk' is ingezoomd op de dagelijks optredende woon-werk-'files' waar medewerkers van DOW Terneuzen mee te maken hebben. Gedurende de (korte) ochtendspits is sprake van een grote verkeersstroom van autoverkeer tussen het sluizencomplex van Terneuzen en het DOW-complex. Deze verkeersstroom wordt voor het grootste gedeelte veroorzaakt door medewerkers van DOW. In 2015 bekijkt de Provincie samen met DOW mogelijke oplossingen, waar mogelijk een pilot uit voortvloeit. In eerste instantie is het zaak onderzoek te doen naar mogelijkheden om op een innovatieve – niet-infrastructuur gerelateerde – wijze de dagelijkse verkeersstroom per auto te verminderen

Zeeland Centraal

Onder regie van de OAZ werken HZ, Scalda, UCR, ZB/SCOOP, Hoornbeeck, Edudelta samen aan een tweetal projecten om een digitaal kennis- en informatieplatform voor onderwijsdoeleinden te realiseren.

Loopbaan Oriëntatie Begeleiding (LOB):

Vanuit het economisch beleid van de provincie wordt loopbaanbegeleiding richting de Zeeuwse topsectoren gestimuleerd. Maar een deel van de jongeren is in eerste instantie niet gefocust op een toekomstige plaats op de Zeeuwse arbeidsmarkt, maar zoekt allereerst een beroeps-/opleidingsrichting die aansluit bij hun interesse. Ook deze jongeren moeten actief begeleid worden naar een passende plek op de arbeidsmarkt of in het vervolgonderwijs. Daarvoor is er het instrument LOB ingericht. Doelstellingen van LOB zijn:

- *Alle scholen bieden hun leerlingen en de ouders een goede loopbaan en beroepsoriëntatie aan en werken hierin zoveel mogelijk met elkaar samen.*
- *De scholen en het bedrijfsleven zorgen voor voldoende, adequate stageplaatsen en een optimale begeleiding en ondersteuning over en weer van de leerling, het bedrijf en de onderwijsinstelling.*

In 2012 is de Zeeuwse infrastructuur rond LOB gemonitord. We willen in 2015 allereerst deze monitor laten updaten en daarna desgewenst activiteiten gaan ondersteunen.

Aanpak overgewicht

Uit de sociale Atlas 2013 blijkt dat in 2012 bijna de helft van alle 19 t/m 64-jarigen in Zeeland kampen met overgewicht. In de leeftijden daaronder ligt dit percentage rond de tien. De tendens is dat dit aantal toeneemt. Kinderen met overgewicht hebben een veel grotere kans om ook op latere leeftijd nog steeds overgewicht te hebben, met alle schadelijke gevolgen van dien. De urgentie vraagt om een nieuwe vorm van ketenaanpak. De provincie gaat in 2015 het gesprek aan met partijen als Sport Zeeland, GGD, onderwijs en gemeenten om te komen welke wijze van samenwerking hierin effectief is.

Grensoverschrijdend Mobiliteitscentrum Zeeuw-Vlaanderen

In 2013 is een start gemaakt met het bedenken en vormgeven van een grensoverschrijdend project waarbinnen in de praktijk directe uitvoering wordt gegeven aan grensoverschrijdende mobiliteit en arbeidsbemiddeling. Vanuit het programma "Bevolkingsdaling" van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is hier een eerste opstartsubsidie voor gegeven.
Het is de bedoeling dat dit Mobiliteitscentrum grensoverschrijdend gaat werken voor die sectoren waar er sprake is van een overschot of tekort. Gezien de urgentie van de ontwikkelingen in deze sector is een pilot gestart binnen het onderwijs. Naast het onderwijs wil dit Grensoverschrijdend Mobiliteitscentrum zich ook gaan richten op de zorg- en technieksector. Voor de continuering vanaf 2016 is een aanvraag Interregsubsidie ingediend. Voor de periode 2015 wordt een beroep op BZK en Provincie gedaan.

Doel 6 : Zeeuwse (top)voorzieningen

Op het gebied van Zeeuwse (top)voorzieningen spelen momenteel de onderwerpen: borgen en versterken University College Roosevelt (UCR) en University of Applied Sciences (HZ), Masterplan Hoger Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek, evenals de eerdergenoemde zorgverkenner en motie Stedelijke aantrekkelijkheid.

Borgen en versterken UCR en HZ

De OAZ heeft met de HZ ingezet op het zoeken naar mogelijkheden voor verdere investeringen in onderwijsinnovatie en huisvesting.

De OAZ heeft met de UCR ingezet op het versterken van de basis (vooral op het gebied van onderwijsfaciliteiten) van de UCR. Daarin zijn de belangrijkste punten: studentenhuisvesting, laboratorium, sportfaciliteit en de sociëteit Common House. Voor 2015 wordt een verdere uitrol voorzien van de internationale schakelklas, Summer course, samenwerking met academie van elders uit het land e.d. De Provincie is hierin ondersteunend en faciliterend.

Onder verantwoordelijkheid van de UCR is het Centrum voor onderwijsexcellentie opgezet. Bij het realiseren van dit centrum, als onderdeel van UCR, is sprake van enerzijds het inrichten van een Zeeuwse structuur voor kennisontwikkeling en kennisdeling, anderzijds is sprake van een vestiging van een topinstituut. De bijdrage vanuit Nieuwe Wegen is gericht op het fysiek vestigen en inrichten van het Centrum in de periode oktober-december 2014.

Masterplan Hoger Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek
GS heeft de OAZ opdracht gegeven om een advies op te stellen over de verdere versterking van het kwalitatief en kwantitatief aanbod van hoger wetenschappelijk onderwijs en onderzoek in Zeeland. De opdracht is die versterking te zoeken die zo dicht mogelijk aansluit bij de Zeeuwse economie en de specifieke kracht van Zeeland. De eerste resultaten laten zien dat (een) extra college(s) kansrijk is. Het advies over het masterplan zal begin 2015 verschijnen. De Provincie wil, ook afhankelijk van de inhoud van het masterplan, mogelijk een procesrol vervullen in de verdere uitwerking van het masterplan.

Zorgverkenner
In het medische zorgdomein wordt met het begrip topvoorziening verwezen naar een Academisch Ziekenhuis. Dat is voor Zeeland niet reëel.
Onderscheidende voorzieningen in de zorg kan ook om wat anders gaan: het badhotel Domburg bijvoorbeeld wat nu een officieel kuuroord is. Zoals al eerder gezegd wachten we het advies van de zorgverkenner af voor verdere vervolgstappen(begin 2015).

Stedelijke aantrekkingskracht
Zie hiervoor hoofdstuk 2.

Doel 5 : Optimale Zeeuwse infrastructuur als randvoorwaarde

In het Provinciale Verkeer en Vervoerplan (PVVP) zijn voor alle vervoerswijzen in Zeeland specifieke doeleinden opgenomen. Deze doeleinden zijn vertaald in concrete acties en projecten, zoals neergelegd in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Zeeland. Ook voor 2015 is een hele reeks aan concrete projecten benoemd, grotendeels gericht op het optimaal maken van de Zeeuwse infrastructuur voor zowel bewoners als bezoekers van Zeeland. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn: de realisatie van Sloe- en Tractaatweg, tunnel Sluiskil, maar ook diverse fietspaden, schakels in het logistieke landbouwroutenetwerk, e.d.

Naast concrete projecten wordt in 2015 ook het PVVP herzien. Daarbij wordt het beleid met name ingestoken vanuit de kernkwaliteiten en karakteristieken van Zeeland, maar ook vanuit de gebruikerskant in de vorm van een beschrijving van de verschillende doelgroepen. Dit komt samen in drie sturende principes: bedrijvigheid, beleven (recreatie en toerisme) en wonen en leven. Binnen al deze thema's worden parallellen getrokken en samenwerking gezocht met andere beleidsterreinen, waaronder dat van Nieuwe Wegen. Dat kan leiden tot samenwerkingsopgaven tussen het PVVP en Nieuwe Wegen, zoals hoe om te gaan met vervoersarmen en de inrichting van mobiliteit van en naar (bovenregionale) voorzieningen. In 2015 wordt hiervoor de beleidsbasis gelegd.

Digitale infrastructuur

Voor wat betreft de digitale infrastructuur (breedband) pakt de Provincie een stimuleringsrol. In het actieplan Digitale Agenda is gekozen voor de focus van infrastructuur vraagbundelprojecten. Zo is er een vraagbundelproject in Sluis afgerond en zijn de eerste voorbereidingen opgestart voor een vergelijkbaar project in Noord-Beveland. Vanuit de Economische Agenda wordt verder aangestuurd op het betrekken van drieduizend adressen in een vraagbundelingstraject in 2015.
Op toepassingsgebied rond ICT gaan de ontwikkelingen snel: er gebeurt van alles in de verschillende sectoren in Zeeland. Vanuit Nieuwe Wegen wordt toegespitst op de verkenning hoe leefbaarheidsprojecten vanuit burgerinitiatief gefaciliteerd kunnen worden met ICT toepassingen en waar in Zeeland behoefte aan is. Zie hiervoor ook doelstelling 3.3: de zelfstandige Zeeuw.

Kennisinfrastructuur: het Zeeuws Kennisnetwerk Bevolkings Ontwikkeling - ZKBO

Het ZKBO is een initiatief van de Provincie Zeeland, en wordt nu uitgevoerd door Scoop, vanaf 2015 de Kenniswerkplaats Zeeland. Het ZKBO heeft de opdracht de kennis rondom bevolkingsontwikkeling in Zeeland verder te ontwikkelen, te verdiepen en te verspreiden. Dat doet deze onder andere in samenwerking met Zeeuwse kennisinstellingen als HZ University of Applied Sciences (HZ) en de University College Roosevelt (UCR). Bij het kennisnetwerk worden naast HZ en UCR allerlei organisaties betrokken die in Zeeland actief zijn op het gebied van economie, onderwijs, zorg en ruimte. Het ZKBO vindt niet het wiel opnieuw uit en sluit zoveel mogelijk aan bij bestaande (landelijke) kennis en expertise.
Informatie over wat er in Zeeland gebeurt op het gebied van de demografische veranderingen wordt verzameld en toegankelijk gemaakt op de website: www.zkbo.nl. Daarnaast organiseert ZKBO verschillende 'krimpcafés' waar het thema bevolkingsontwikkeling telkens vanuit een andere sector wordt belicht.
Het ZKBO zoekt ook naar voor Zeeland relevante informatie elders. Daarvoor staat ze in nauw contact met het Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland (KKNN) en samen met Limburg is zij aangesloten bij het landelijke netwerk NEIMED (Nederlands kennisinstituut Maatschappelijke Effecten Demografische Krimp).
Website: www.vanmeernaarbeter.nl
In de prestatieafspraken 2015 met de nieuwe organisatie Kenniswerkplaats Zeeland maken we afspraken over de continuering van het ZKBO voor 2015.

Goede kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen – aanpak 2015

Basisvoorzieningen:	- Proces rond uitkomsten evaluatie OAZ - Vervolgstappen zorgverkenner - Oplevering rapport maatschappelijke voorzieningen Schouwen-Duiveland
Beschikbaarheid voorzieningen op Zeeuwse schaal en topvoorzieningen	- Borgen en versterken UCR - Uitwerken masterplan hoger wetenschappelijke onderwijs en onderzoek - Uitwerken vervolgstappen zorgverkenner - Opzetten programma versterken stedelijke aantrekkingskracht
Innovatie en bereikbaarheid	- Onderzoeken samenwerking met initiatiefgroep dementievriendelijk Zeeland - Experiment flexibele werkplekken opstarten - Innovatieve pilot aanpak verkeersproblematiek DOW - Inventarisatie Zeeuwse LOB (Loopbaan Oriëntatie Begeleiding) - Onderzoeken ketenaanpak overgewicht - Onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor overbrugging instandhouding mobiliteitscentrum Zeeuws-Vlaanderen voor 2015
Infrastructuur als randvoorwaarde	- Onderzoeken arrangement digitale ondersteuning community building - Continuering ZKBO in 2015

3.3 Zelfstandige Zeeuw: redzaam en actief in netwerken

Bij dit maatschappelijk effect heeft Nieuwe Wegen één doel geformuleerd, namelijk innovatie in burgerkracht. Op zoek naar een partner op innovatie in burgerkracht is Nieuwe Wegen gestuit op het samenwerkingsverband van de dertien gemeenten, genaamd de Energieke Samenleving. Dit samenwerkingsverband heeft als doel de energieke samenleving in een nog nader aantal te bepalen pilots uit te dagen. met als doel zelf oplossingen aan te dragen die bijdragen aan het verduurzamen van de (particuliere) woningvoorraad in de eigen leefomgeving. Het belang van de lokale gemeenschap staat centraal. Energieke Samenleving moet begrepen worden als een samenleving waarin burgers en bedrijven zelf initiatieven en verantwoordelijkheid nemen voor investeringen en energieopwekking en energiebesparende maatregelen in de eigen woonomgeving. Gemeente Goes is initiatiefnemer van deze pilot.

De Provincie faciliteert in overleg met Gemeente Goes het onderzoeken naar mogelijkheden en bereidheid van partners de doelstelling van energie te verbreden naar leefbaarheid. Voor deze verbreding is gekozen, omdat al snel (na een pilot in één dorp) bleek dat mensen desgevraagd deze verbreding zelf aanbrengen. Het willen investeren in de eigen woning is immers afhankelijk van veel factoren in de leef- en woonomgeving. Medio maart 2015 is duidelijk in hoeverre de gemeenten in Zeeland iets voor deze verbreding voelen, en welke mogelijk al lopende initiatieven hierin meegenomen kunnen worden. De Provincie denkt bij positieve uitkomst aan een arrangement waarin de Provincie samen met de dertien gemeenten budget beschikbaar stellen voor dit samenwerkingsverband. Doel hierbij is de handen in één te slaan om goede initiatieven op het gebied van innovatie in burgerkracht te faciliteren.

Daarnaast gaat Nieuwe Wegen in 2015 aan de slag met:
Aantrekkelijke woonomgeving. Meer specifiek: Het innovatief omgaan met burgerinitiatief rond 'lege plekken', ook wel pauzelandschappen genoemd. Daar waar op papier nog bouwplannen staan, wordt in de werkelijkheid niet meer gebouwd en ontstaan lege kavels. Administratief misschien tijdelijk, in de praktijk permanent. En ook door sloop ontstaan lege plekken in straten, woonwijken, dorpen. Hierin initiatieven van onderop stimuleren, kennis delen en innovaties bevorderen.
Innovatie in aanbod voorzieningen. Meer specifiek: Digitale voorzieningen: Digitale community building: onderzoeken welke innovaties op het terrein van digitale community building zinvol zijn en pilots stimuleren, voortbordurend op de ervaring die het dorp s Heer Hendrikskinderen hiermee heeft opgedaan.

Zelfstandige Zeeuw: redzaam en actief in netwerken – aanpak 2015	
Innovatie in burgerkracht	- Onderzoeken samenwerking met project "Energieke samenleving" - Faciliteren (burger) initiatief rond pauze-landschappen - Onderzoeken mogelijkheden pilot digitale community-building

Samenvatting aanpak 2015	
Goede kwaliteit van het wonen en de woonomgeving	
Match tussen vraag en aanbod:	- Evalueren en actualiseren woningmarktafspraken - Voor detailhandel de ladder duurzame verstedelijking toepassen - Toepassen deprogrammering - Onderzoeken behoefte aan zorgwoningen
Tegengaan leegstand	- Inzet 3e tranche PIW - Verder onderzoeken/faciliteren Up Grade experiment - Experiment stedelijke herverkaveling - Analyse leegstand lage-kwaliteit-woningvoorraad - Onderzoek in leegstand maatschappelijk vastgoed Zeeuws-Vlaanderen - Onderzoeken/faciliteren samenwerkingsovereenkomst met Walcherse gemeenten maatschappelijk vastgoed - Formuleren provinciaal nota "eigen" vastgoed
Kwaliteit onderkant van de particuliere woningvoorraad	- Mogelijk uitrollen van Klus - Voortzetting subsidieregeling DPW (Duurzame, Particuliere Woningverbetering)
Vitale en aantrekkelijke woonomgeving	- Faciliteren aanpak lege kavels/pauzelandschappen - Inzet PIW
Goede kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen	
Basisvoorzieningen:	- Proces rond uitkomsten evaluatie OAZ - Vervolgstappen zorgverkenner - Oplevering rapport maatschappelijke voorzieningen Schouwen-Duiveland
Beschikbaarheid voorzieningen op Zeeuwse schaal en topvoorzieningen	- Borgen en versterken UCR - Procesrol masterplan hoger wetenschappelijke onderwijs en onderzoek - Uitwerken vervolgstappen zorgverkenner - Programma versterken stedelijke aantrekkingskracht
Innovatie en bereikbaarheid	- Onderzoeken samenwerking met initiatiefgroep dementievriendelijk Zeeland - Experiment flexibele werkplekken opstarten - Innovatieve pilot aanpak verkeersproblematiek DOW - Inventarisatie Zeeuwse LOB - Onderzoeken ketenaanpak overgewicht - Onderzoeken overbrugging in stand houding mobiliteitscentrum Zeeuws-Vlaanderen
Infrastructuur als randvoorwaarde	- Onderzoeken arrangement digitale ondersteuning Community-building - Continuering ZKBO
Zelfstandige Zeeuw: redzaam en actief in netwerken	
Innovatie in burgerkracht	- Onderzoeken samenwerking met project "Energieke samenleving" - Faciliteren (burger) initiatief rond pauze-landschappen - Onderzoeken mogelijkheden pilot digitale community-building